

Granskningshandling

Väg 257, Tungelstavägen

Haninge kommun, Stockholms län

Gestaltningsprogram

TRV 2019/86091

5L140002

2021-10-15

Dokumenttitel: Gestaltningsprogram
Skapat av: Ingun Platell, Freija Carlstén, WSP
Dokumentdatum: 2021-10-15
Dokumenttyp: PM
DokumentID: 5L140002

Distributör: Trafikverket, telefon: 0771-921 921.

Beställare
Projektledare
Specialist Landskapsarkitektur

Konsult
Uppdragsansvarig
Landskap
Layout

Trafikverket
Lars Segerman
Peter Kankis

WSP
Carlos Celma Cervera
Ingun Platell, Freija Carlstén
Freija Carlstén

Innehåll

SAMMANFATTNING	6
1. INLEDNING	8
Bakgrund.....	8
Åtgärder som utgår	8
Delåtgärd 1: Busshållplats vid Hagavägen	8
Delåtgärd 2: Gång- och cykelport i höjd med Ringvägen.....	8
Delåtgärd 6: Korsningen Hammarbergsvägen/Skolvägen	8
Delåtgärd 7: Busshållplats vid Hammarbergsvägen/Skolvägen	8
Delåtgärd 8: Korsning Tungelstavägen/Södertäljevägen.....	8
Delåtgärder som är kvarstår i pågående vägplan:.....	9
Delåtgärd 3: Åtgärder vid Tungelsta skola.....	9
Delåtgärd 4: Korsning väg 257/Parkvägen	9
Delåtgärd 5: Femvägskorsning vid Mulstavägen	9
2. GESTALTNINGSPROGRAM.....	10
Gestaltningssprogram i planläggningsprocessen	10
3. GESTALTNINGSMÅL	11
Trafikant och betraktarperspektiv	11
4. FÖRSLAG	12
Övergripande förslag.....	12
5. FÖRSLAG - ÅTGÄRD 3, 4 och 5.....	14
Åtgärd 3 - Passage med platågupp	14
Åtgärd 4 - Trafiksäker korsning	16
Åtgärd 5 - Fyrvägskorsning.....	18
6. GESTALTNING I KOMMANDE SKEDEN.....	20
6.1 Projekteringsskede.....	20
6.2 Byggskede	20
6.3 Drift och underhåll	20
7. KÄLLOR OCH HÄNVISNINGAR.....	21
PM underlag	21

SAMMANFATTNING

Väg 257, Tungalstavägen är en primär länsväg som förbinder Västerhaninge och Tungalsta och är belägen i Haninge kommun. Utmed sträckan planerar Trafikverket att utföra åtgärder för att:

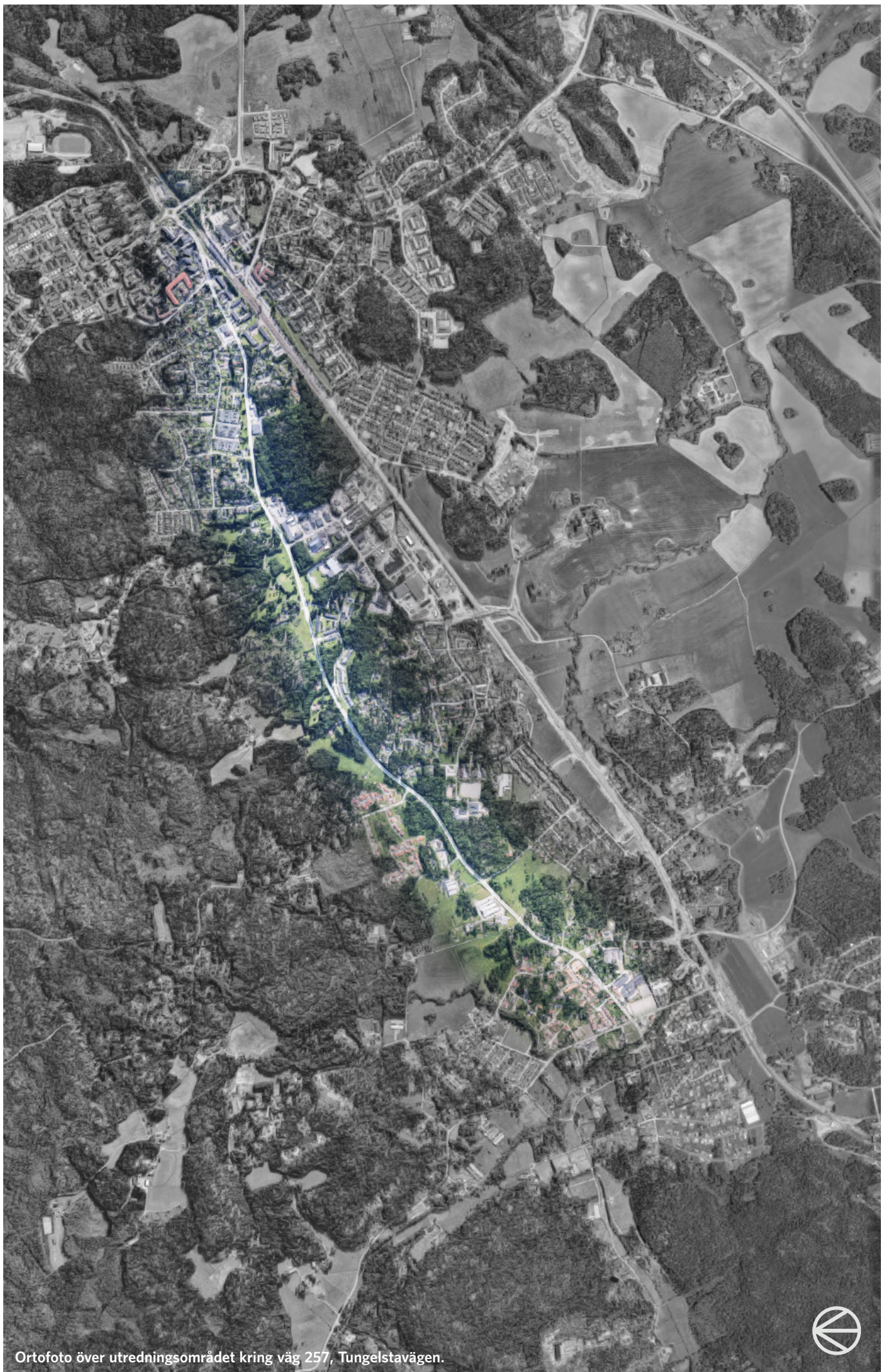
- Stärka kollektivtrafiken och miljömässigt hållbara transporter längs väg 257 Tungalstavägen, mellan Södertäljevägen och Åbyplan.
- Förbättra trafiksäkerheten för samtliga som använder vägen, både oskyddade trafikanter och motorfordonstrafik.
- Förbättra framkomligheten för motorfordonstrafik längs Tungalstavägen samt i anslutande korsningar

Detta gestaltungsprogram är en del av Trafikverkets metod inom planlägningsprocess för framtagande av väg- och järnvägsplan. Ett gestaltungsprogram är enligt Trafikverket "resultatet av en arbetsprocess; ett sätt att komma fram till och förmedla en samsyn på hur anläggningen slutligen ska se ut." (Trafikverket, 2014). Begreppet betecknar såväl resultatet (produkten) som själva processen.

Då detta projekt omfattar mindre om- och tillbyggnationer utmed en redan befintlig vägdragning har gestaltungsprogrammet avgränsats till de platser som omfattas av föreslagna åtgärder. Det bygger på Trafikverkets handledning "Handbok för gestaltungsarbete och gestaltungsprogram i infrastrukturprojekt" (TRV 2014/78881).

I förstudiearbete har genomförts en övergripande inventering av Västerhaninge och Tungalstas omgivningar och platsbesök har gjorts utmed vägsträckan i sin helhet. Resultatet av ovanstående förstudie har därefter analyserats tillsammans med föreslagna åtgärder för berörd vägsträcka inom projektet i en Platsanalys och Barnkonsekvensanalys. Därefter har ett PM Gestaltungsavsikter tagits fram. Detta gestaltungsprogram sammanfattar det gestaltungsarbete som genomförts i planskedet och utgör samtidigt ett underlag inför nästa skede. Det innehåller motiveringar för valda ställningstaganden och lösningar samt rekommendationer för fortsatt arbete. Programmet ger också underlag för upprättande av skötselplaner och beskrivningar för driftskedet.

Gestaltungsprogrammet utgör ett samlat underlag för lokalisering och utformning, miljöarbetet, gestaltungsarbetet och för samråd. Den ska även utgöra ett verktyg för kommunikation och underlag till övriga teknikområden.

Ortofoto över utredningsområdet kring väg 257, Tungelstavägen.

1. INLEDNING

Bakgrund

Väg 257 (Tungelstavägen) är en statlig primär länsväg som förbinder Västerhaninge och Tungelsta med varandra. Vägen ansluter mot väg 73 Nynäsvägen vid Åbyplan i öster och mot väg 257 Södertäljevägen i väster. Vägen fungerar som en tvärförbindelse i öst-västlig riktning.

Väg 257 är en barriär för gående och cyklister som skapar dålig tillgänglighet i området, bland annat till målpunkter som skola, pendeltåg och bussar. Längs med vägen finns det platser med bristande trafiksäkerhet för oskyddade trafikanter, till exempel vid korsningar och obevakade övergångsställen. Vägen har även kapacitetsproblem och begränsad framkomlighet.

WSP har av Trafikverket fått uppdraget att upprätta en vägplan utmed del av väg 257, Tungelstavägen, mellan Västerhaninge och Tungelsta.

Inom ramen för vägplanen föreslås tre olika åtgärder på Tungelstavägen som på olika sätt bidrar till att uppnå PROJEKTETS MÅL:

- Förbättrad tillgänglighet till kollektivtrafiken.
- Ökad trafiksäkerhet.
- Ökad vägkapacitet.

I vägplanens samrådshandling presenterades åtta åtgärder. Det togs fram en kalkylsammanställning 2020-03-01 där det framgick att totalkostnaden översteg med mer än hälften av den summan som finns i länsplanen för åtgärderna. Trafikverket gjorde då en genomgång och prioritering av åtgärderna. För fem av de åtta studerade åtgärds punkterna har vidare undersökningar visat att de föreslagna lösningarna antingen inte är lämpliga att genomföra eller inte kommer att lösa platsens problem. Detta resulterade i att fem delåtgärder utgår från vägplanen.

Åtgärder som utgår

Delåtgärd 1: Busshållplats vid Hagavägen

Hållplatsen på ena sidan är byggd, men trafikeras inte idag. Åtgärder gick ut på att bygga det saknade hållplatsläget. Varken Trafikförvaltningen eller Trafikverket såg att det fanns ett tydligt behov av hållplatsen.

Delåtgärd 2: Gång- och cykelport i höjd med Ringvägen.

Åtgärden hanteras separat och utgår ur vägplanen.

Delåtgärd 6: Korsningen Hammarbergsvägen/Skolvägen

Åtgärdens syfte var att höja trafiksäkerheten genom att lösa siktproblem. Då siktproblem uppstod till följd av ett bullerplank bör ett omtag genomföras. Eftersom det fanns osäkerheter i vilka åtgärder som behöver göras, föreslogs att åtgärden inte längre är del i vägplanen.

Delåtgärd 7: Busshållplats vid Hammarbergsvägen/Skolvägen

Hållplatsen har låg standard och behöver tillgänglighetsanpassas. Åtgärden finns i samma korsning som delåtgärd 6 och vid fortsatt hantering behöver denna delåtgärd ingå i helhetsöversynen över korsningen. Eftersom det fanns osäkerheter i vilka åtgärder som behöver göras, föreslogs att åtgärden inte längre är del i vägplanen.

Delåtgärd 8: Korsning Tungelstavägen/Södertäljevägen

Åtgärden var att sänka hastigheten vid Tungelsta skola samt bidra till en mer naturlig infart till Tungelsta och samtidigt markera stadsmässighet. Dessa motiv var otydliga för en cirkulationsplats och bedömdes var de mer kostnadsdrivande delåtgärder. Åtgärden var dessutom svår att genomföra rent fysiskt på grund av påverkan på närliggande bensinmack.

Delåtgärder som kvarstår i vägplan:

Delåtgärd 3: Åtgärder vid Tungelsta skola

Åtgärden ska minska barriäreffekten och öka trafik-säkerheten för oskyddade trafikanter vid Tungelsta skola.

Delåtgärd 4: Korsning väg 257/Parkvägen

Åtgärden innebär signalreglering och ombyggnad av korsningen för att innehålla ett vänstersvängskörfält. Avstängning av korsningens södra anslutning.

Delåtgärd 5: Femvägskorsning vid Mulstavägen

Femvägskorsningen byggs om till en fyrvägskorsning för att därigenom öka tydligheten och trafiksäkerheten.

Översikt av platser för föreslagna åtgärder längs med Tungelstavägen (väg 257)

2. GESTALTNINGSPROGRAM

Gestaltningssprogram i planlägningsprocessen

Gestaltningssprogrammets främsta uppgift är att lyfta fram de gestaltningssprinciper som ska gälla vid planeringen av den nya vägen. I gestaltningssprogrammet tas ett helhetsgrepp på gestaltningen och övriga i uppdraget ingående delar. Korsningar, cirkulationsplatser och passager har studerats särskilt noggrant. Gestaltningssmål har tagits fram med utgångspunkt i det befintliga landskapets karaktär, tekniska förutsättningar och trafiksäkerhet.

Planlägningsprocessen för Väg 257, Tungelstavägen, med aktuellt samrådsskede markerat i rött. Gestaltningssprogrammet tas fram under Samrådshandling.

3. GESTALTNINGSMÅL

Gestaltningens målen kompletterar de övergripande projektmålen och ska uppnås vid utformande av vägen med dess olika delar. Generellt för hela sträckan gäller att släntlutningar för både bankar och slänter bör varieras och anpassas till den specifika platsen för att minska intrycket av vägen.

I utformning av vägrummet ska hänsyn tas till de identifierade karaktärerna. Vegetation ska bevaras i största möjliga mån nära vägen så att karaktären av trädgårdsstad behålls. Slutligen ska kompletterande växtlighet utgå från landskapets rådande struktur och artsammansättning. Obefogat intrång i befintlig naturmark ska minimeras. Bevarande av befintlig naturmark innebär att befintlig vegetation i största möjliga mån ska bevaras. Det ska heller inte ske något övrigt obefogat intrång i befintlig vegetation.

Skärning och fyllning ska utföras så att de utgör ett så litet visuellt inslag som möjligt och harmonierar med omgivande landskap ur ett åskådarperspektiv. Detta gäller berg- och jordskärningar samt utformning av bankar och slänter. Gällande slänternas utbredning kommer det att vara en avvägning mellan att ta mark i anspråk och minimera vägens visuella påverkan på landskapet. Omgivningen runt nya byggnationer ska upplevas trygg, funktionell och estetiskt tilltalande. Trygg innebär att de ska vara väl dimensionerade för sina ändamål, hållbara, välsköta och trafiksäkra. De ska vara tilltalande genom att upplevas rena, ljusa och omhändertagna. Gestaltningen av dessa platser är av största vikt för att behålla och utveckla en samlad karaktär inom området.

Trafikant och betraktarperspektiv

Vägens inre och yttre rum handlar om trafikantens närmiljö respektive vägens relation till omgivande bebyggelse och landskap. Målen för gång- och cykelvägars utformning och gestaltning kan skilja sig åt beroende på om man vänder sig inåt eller utåt i vägrummet. Gestaltningen för vägsträckan har som avsikt att tydligt hantera båda dessa perspektiv. Målen för vägens inre rum relateras till trafikantens perspektiv. I detta fall innebär det den oskyddade trafikantens perspektiv på gång- och cykelvägar, men även för trafikanter på väg 257. Vägens inre rum kan präglas av en medveten användning av vegetation för att inrama, skapa hastighetsreferenser, skapa ett förbättrat mikroklimat eller för att binda dagvatten. Vägens yttre rum relateras till ett åskådarperspektiv.

Det övergripande målet med utformningen av det yttre rummet är att anpassa utbyggnaden till strukturer i den omgivande platsen. Avsikten med gestaltningen är att skapa en så tilltalande miljö som möjligt för betraktaren vid sidan av vägen. För de aktuella åtgärderna är det såväl boende i nära anslutning till vägen som pendlare och skolbarn som kommer påverkas av projektet. Åtgärderna bör anpassas till befintligt landskap och väg så att intrång och visuell påverkan minimeras. I det tidigare arbetet med PM Gestaltningssavsikter togs ett antal övergripande gestaltningssmål samt mer detaljerade mål för den aktuella gång- och cykelvägen fram utifrån ovanstående perspektiv. Dessa mål ligger nu till grund för de gestaltningsförslag som presenteras i detta gestaltningsprogram som ska svara till hur målen uppnås.

4. FÖRSLAG

Övergripande förslag

Förslaget eftersträvar en balans mellan de uppsatta gestaltungs målen och tekniska förutsättningar såsom masshantering och optimering av väglinjen ur ett trafikperspektiv.

Generellt för hela sträckan gäller att släntlutningar för både bankar och skärningsslänter varieras och anpassas till den specifika platsen för att minska intrycket av vägen.

Av de tidigare föreslagna 8 åtgärderna så beskrivs här åtgärd 3, 4 och 5.

5. FÖRSLAG - ÅTGÄRD 3, 4 och 5

Åtgärd 3 - Passage med platågupp

Trafikteknisk åtgärd

En passage i plan med platågupp över Tungelstavägen föreslås vid Tungelsta skola. Platåguppen ska fungera som en hastighetsdämpande åtgärd för passerande fordon. De båda körbanorna delas av med mittrefug, där refugen även har till uppgift att hindra fotgängare att passera över vägen på andra platser än övergångsstället. Befintliga busshållplatser på södra och norra sidan om vägen anpassas efter den nya vägutformningen. Strax öster om övergångsstället föreslås en hämta/lämna ficka.

Gestaltning

Befintliga grönområden och trädallén ska bevaras så långt som möjligt. Dock behöver tre träd i allén längs Tungelstavägen tas ned. Det är träd mitt i allén som försvinner för att bereda plats för en sidoförflyttning av busshållplatsen. Det bedöms som svårt att ersätta alla träd eftersom utrymme saknas, men möjligheten att återplantera ett eller två träd i allén bör undersökas.

En övergång utan nivåskillnader är lätt att använda och tillgängligheten är hög. En upphöjd refug med grönska i form av ängsväxter eller plantering kan bidra till att skapa en välgestaltad rumslighet i vägrummet.

Öster om övergångsstället på vägens södra sida förläggs en hämt- och lämna ficka för snabba lämningar av bilburna barn till skolan vilket är säkerhetsmässigt bättre än dagsläget där flera bilar ska in och vända på parkeringsplatsen. Refugerna och området bakom busshållplatserna kan gestaltas med växtlighet.

- Refugen utformas med plantering och minst 50 cm växtbäddsdjup.
- Småtor anläggs med plattor eller storgatsten.
- Befintlig vegetation bevaras så långt som möjligt.
- Nya grönytor tillskapas kring busshållplatsen med buskar och markvegetation.
- Det nya platåguppen och avlämningsfickan förses med gatsten. Metod för att undvika "kantefekt" behöver undersökas.

Exempel på grön refug.

Exempel på grön refug, Lammhult.

Exempel på grön refug i Västerhaninge, väg 257.

Åtgärd 4 - Trafiksäker korsning

Trafikteknisk åtgärd

Befintlig fyrvägs korsning vid Parkvägen/ICA föreslås byggas om till en trevägs korsning där signalregleringen i korsningen effektiviseras och kollektivtrafik prioriteras i trafiksignalen. Tungelstavägen föreslås att breddas för att anlägga ett vänstersvängskörfält vid korsningen för motorfordon som svänger in på Parkvägen. En mittrefug anläggs på vägen. Det innebär att vänstersvängar till och från en del fastigheter med anslutning till Tungelstavägen begränsas. Fastigheterna leds om medsols runt sitt eget kvarter för att komma ut på Tungelstavägen via korsningen med Parkvägen.

”Lilla Tungelstavägen” som löper parallellt med Tungelstavägen har två in- och utfarter, en till väster om Aspvägen och en till öster. Den östra in- och utfarten föreslås att stängas. Den västra in- och utfarten stängs också och en ny in- och utfart byggs öster om den befintliga, i linje med den södergående delen av lilla Tungelstavägen. För att möjliggöra möten på västra in- och utfarten föreslås endast en mötesplats då västra delen ska användas bara av gång- och cykeltrafikanter. Området söder om Tungelstavägen

nås efter stängningen av Parkvägen genom befintlig in- och utfart strax öster om korsningen.

Befintlig busshållplats öster om korsningen flyttas en bit österut på Tungelstavägen. Gångbana som leder fram till busshållplatsen justeras och anpassas efter breddning som görs av Tungelstavägen. Den intilliggande gång- och cykelvägen längs med Tungelstavägen flyttas söderut.

Åtgärden medför att vissa yngre brynträd behöver tas ned. Den övervägande delen träd blir dock kvar. Allén påverkas inte av projektet.

Åtgärden medför även att vissa mindre träd inom en mindre skogsdunge behöver tas ned.

Gestaltning

- Tillkommande refuger planteras med salttåliga växter eller ängsfrö om bredd tillåter (1 m), annars förses dessa med storgatsten.
- Plattor eller storgatsten anläggs vid anslutningar.
- Befintliga tallar och befintlig skog/buskage enligt inmätning sparas och skyddas i möjligaste mån.
- Gång- och cykelbanan kan dras så att den anpassas efter befintliga tallars placering.

Illustrationsplan åtgärd 4

Åtgärd 5 - Fyrvägskorsning

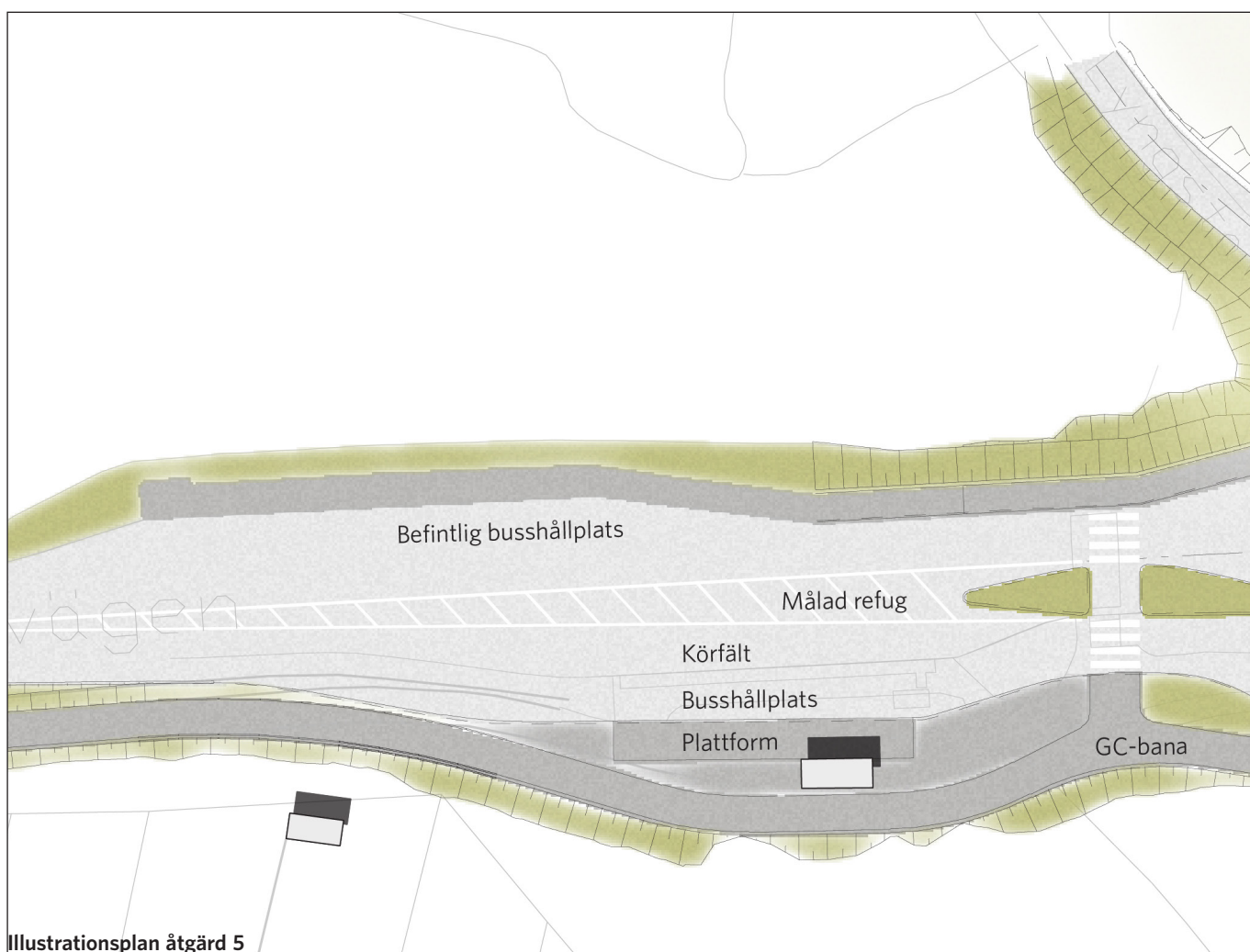
Trafikteknisk åtgärd

Befintlig femvägskorsning vid Mulstavägen föreslås byggas om till fyrvägskorsning. Lyngstavägen föreslås knytas samman med Glasbergavägen och bilda en gemensam in- och utfart på väg 257. Tungelstavägen föreslås att breddas för att anlägga ett vänstersvängskörfält för motorfordon som svänger in på Mulstavägen. Mindre mittrefuger placeras vid korsningen. Befintlig busshållplats på norra sidan av Tungelstavägen justeras och anpassas efter den nya utformningen. Befintlig gångbana väster om korsningen förlängs och separeras från vägbanan med kantstöd. Gång- och cykelbanan på södra sidan samt övergångsställe justeras och anpassas efter den nya utformningen. En ATK-kamera tillkommer.

Gestaltning

Gång- och cykelbanan på södra sidan samt övergångsställe justeras och anpassas efter den nya utformningen. Refugerna föreslås gestaltas med låg vegetation med låg skötselnivå för att knyta an till omgivande natur och minimera antalet hårdgjorda ytor.

- Gångväg förlängs vid busshållplats.
- Gräsytor som återställs förses med ängssådd.
- Busshållplats och gångväg anläggs med plattor eller marksten.
- Skiljeremсор och refuger kan förses med planteringar där det är tillräckligt brett. Vid bredder under 1 m anläggs storgatsten

6. GESTALTNING I KOMMANDE SKEDEN

6.1 Projekteringsskede

Punkter att utreda/bevaka vidare

- Att dragningen av gång- och cykelvägen vid Åtgärd 4 inpassas mellan befintliga träd (tallar).
- Detaljutformning av diken vid åtgärder.

6.2 Byggskede

Punkter att utreda/bevaka vidare

- Att minsta möjliga påverkan på naturmark åsamkas, såväl för tillfälliga nyttjanderätter som tillkommande nytt vägområde.
- Om buller från transporter och bygge kan minimeras under rusningstid.

6.3 Drift och underhåll

Punkter att utreda/bevaka vidare

- Ny vegetation väljs utifrån ett lättskött perspektiv och för att gynna biologisk mångfald.
- Hårdgjorda ytor och vegetation väljs så att drift och underhåll underlättas med exempelvis:

Extensiv skötsel

Hållbarhet/Material

Hållbara/robusta material

7. KÄLLOR OCH HÄNVISNINGAR

- Trafikverket (2014) Handbok för gestaltungsarbete och gestaltungsprogram i infrastrukturprojekt (TRV 2014/78881) kap 1, 1.1, sid. 7
- Trafikverket (2016) Landskapsanalys för anläggning av vägar och järnvägar (2016:033)
- Trafikverkets (2017) Landskapet är arenan – Integrerad landskapskaraktärsanalys, en metodbeskrivning” (2017:180)

PM underlag

- PM Barnkonsekvensanalys - 5C140006. Tungelstavägen (Trafikverket 2019)
- PM Kulturarvsanalys - 5N140001. Tungelstavägen (Trafikverket 2019)
- PM Markmiljöinventering - 5N140002. Tungelstavägen (Trafikverket 2019)
- PM Trafikprognos - 5T140003. Tungelstavägen (Trafikverket 2019)
- Val av övergripande utformningsstandard - 5T140004. Tungelstavägen (Trafikverket 2019)
- Redovisning av tidigare vägtekniska undersökningar - 5T140001. Tungelstavägen (Trafikverket 2019)

TRAFIKVERKET

Trafikverket, 192 90 Sundbyberg.
Telefon: 0771-921921, Texttelefon: 0243- 750 90

www.trafikverket.se